

Årsmelding 2022

Finnmark Bondelag

Bilde er tatt i Bekkarfjord

LEDEREN HAR ORDET

Lise Kaldahl Skreddernes, leder Finnmark Bondelag

Nok et år har gått. Et år med uforutsette utfordringer for landbruket, og for hele befolkningen. Krigen i Ukraina og en ustabil verdenssituasjon påvirker oss alle, også her i nord. For oss i landbruket har dette betydd skyhøge gjødselpriser, store prisøkninger på byggevarer, drivstoff, kraftfôr, maskiner osv. Og vi har etter hvert også her i nord fått merke de høye strømprisene. Og som om ikke det var nok, har også rentene steget betydelig.

Jordbruksoppjøret og ekstra forhandlinger har gitt oss kompensasjon for økte kostnader. Dette har slått litt ulikt ut for de forskjellige gårdsbrukene blant annet i forhold til når på året gjødsel ble kjøpt inn. Vi fikk et historisk høgt jordbruksoppgjør! Vi sitter kanskje litt med følelsen av at alt ble slukt av ekstra kostnader. Nå blir det spennende å se når tallene er klare, hvordan dette slo ut. Om vi fikk dekt inn de ekstra utgiftene og om vi greide å bedre lønnsomheten i drifta noe.

Det Nord Norske landbruket er under press. Vi ser at vi har en større nedgang enn man har i resten av landet. Melkeproduksjonen er mer stabil, takket være kvoteregionene. Men vi vet at forholdstallet har gått ned, og det norske folk drikker stadig mindre melk.

Jeg tror at de kommende jordbruksoppjørene blir avgjørende for om vi skal ha et landbruk i hele landet. Vi trenger et godt oppgjør i år dersom vi skal greie å skape optimisme i næringa.

Diskusjon og mange meninger er sunt. Og vi er inne i prosessen foran jordbruks forhandlinger der lokallaga har sendt inn sine innspill til oss i fylkesstyrene og til Norges Bondelag. Fylkesstyrene jobber nå for fullt for å, med grunnlag i lokallagenes uttalelser, ferdigstille fylkets uttalelse til NB.

Vi får klare tilbakemeldinger om at det må til et krafttak i melkeproduksjonen! Melkeproduksjonen står for nærmere 80 % av verdiskapinga i Finnmarkslandbruket så dette er ingen overraskelse. Finnmarkslandbruket er helt avhengig av en økonomi i melkeproduksjon som er så bra at den bidrar til å skape framtidstro i næringa. For vi har virkelig ingen å miste.

Når det gjelder Storfekjøttproduksjonen har vi stort potensiale. Det samme gjelder for sauenæringa som også er ei veldig viktig næring for landbruket her nord. Opptappinga som vi fikk i fjorårets jordbruksoppgjør må vi fortsette, også disse næringene er avgjørende for Finnmarkslandbruket.

Samtidig som jeg tenker at dette er avgjørende tider for norsk landbruk, tenker jeg også at vi har store muligheter. Vi er i en bra posisjon politisk. Vi har en økende forståelse blant folk flest, vi må ha forbrukerne på vår side. Verden står i en situasjon der nasjonal sjølforsyning og matberedskap er viktigere enn på veldig lenge.

Med hilsen

Lise Kaldahl Skreddernes

Leder Finnmark Bondelag

Innholdsfortegnelse

Lederen har ordet	S. 2
Innholdsfortegnelse	S. 3
Styrets sammensetning	S. 4
Års- hendelser/aktiviteter	S. 9
Årsmøte i Norges Bondelag	S. 15
Fra tall til tiltak	S. 23
Jordbruksforhandlinger 2022	S. 23
Innspill til jordbruksforhandlingene 2022 – Finnmark Bondelag	S. 25
Ledermøte 2022	S. 34

Styret medlemsutvikling

Lise Kaldahl Skreddernes

Lise Kaldahl Skreddernes

Leder

Bjørn Tore Sjøfting

Bjørn Tore Sjøfting

Nestleder

Liv Heiði Losvar

Liv Heidi Losvar

Styremedlem

Sven Anderssen

Sven Anderssen

Styremedlem

Jørn Sandberg

Jørn Sandberg

Styremedlem

Jon Evald Hætta

Jon Evald Hætta

1. varamedlem

Jenny May Wikstrøm

Jenny May Wikstrøm

2. varamedlem

Marit Kjellmann

Marit Kjellmann

3. varamedlem

Første varamedlem deltar fast på styremøtene, har tale- og forslagsrett, men ikke stemmerett.

Fylkesstyret har avholdt 9 styremøte og behandlet 35 saker, og orienteringssaker og diskusjonssaker. I tillegg har fylkesstyret arrangert flere informasjonsmøter. Dato for avholdte styremøter:

01.02.2022

10.03.2022

18.03.2022

19.04.2022

01.06.2022

24.08.2022

22.09.2022

12.10.2022

06.12.2022

Syv av åtte lokallag har gjennomført årsmøte i 2022. Fylkesstyret eller organisasjonssjef har deltatt på samtlige årsmøter i lokallagene.

Alle lokallag har avholdt årsmøte, og deltatt på ledermøtet til Finnmark Bondelag. Veidnes Bondelag har ikke hatt aktivitet hverken i 2021 og 2022.

Aktivitetsmidler er fordelt og utbetalt til lokallagene. Kautokeino Bondelag ble årets vinner av vervekonkurransen som ble igangsatt på Leder møte 2022 i Lakselv. Og Laksefjord Bondelag vant

konkurransen om årets video, i forbindelse med vervekonkurransen. Lokallag har også arrangert Åpen gård i 2022.

Medlemsutvikling siden 31.12.2018 til 21.12.2022

Finnmark Bondelag	Antall per 31.12.2018	Antall pr 31.12.2019	Antall 31.12.2020	Antall 31.12.2021	Antall 31.12.2022
Ingen Lokallagstilknytning	3	3	3	3	
Nordre Varanger Bondelag	25	24	23	24	21
Kautokeino Bondelag	27	23	15	13	18
Alta Bondelag	105	100	96	92	85
Porsanger Bondelag	48	46	39	41	35
Karasjok Bondelag	24	19	16	17	18
Laksefjord Bondelag	20	20	20	22	17
Veidnes Bondelag	27	24	17	17	14
Tana Bondelag	126	118	113	108	103
Direkte Medlem Av Fylkeslaget	2	1	1	1	
Sum	407	378	343	338	328

Finnmark Bondelag mistet totalt 10 medlemmer i 2022, det positive var at antall bruksmedlemmer økte med 7 i løpet av 2022.

Årsmøte i Finnmark Bondelag

Finnmark Bondelag avholdt årsmøte 24. og 25. mars 2022, På Thon Hotell Kautokeino. Årsmøtet behandlet ordinære årsmøte saker.

2022 ble det første året med tilnærmet normal aktivitet, etter et par år med begrenset fysisk aktivitet på grunn av korona. Møteaktivitetene ble endret fra å være digitale møter til vanlige fysiske møter. De aller fleste har måtte lære seg å bruke digitale verktøy som Teams, Webinar og eller Zoom. Dette er kunnskap og lærdom som vi kommer til å ta med, det er flere fordeler å beherske både fysiske og digitale møteplattformer. Ved å kombinere digitale og fysiske møter, har man mulighet til å avholde og arrangere effektive møter, både på lokal, regionalt og nasjonalt nivå.

I tillegg er det kostnadsbesparende, da man kan ha betydelig redusering av reiseutgifter for styremedlemmene. Men det betyr ikke at man skal kun jobbe på digitale plattformer – men en kombinasjon som kan utnytte arbeidskapasiteten til det beste for våre medlemmer.

Årsmøte til Finnmark Bondelag ble i 2022 arrangert i Kautokeino for første gang på mange år. Den røde tråden gjennom årsmøte var hvordan man skal arbeide for å utvikle landbruket i Finnmark, årsmøtet hadde besøk av John Erik Johansen, Erlend Stabell Daling og Sigrid Hjørnegård fra Norges Bondelag. Og hadde blant annet diskusjoner om «Samlet plan», #inntektsløftet», rein på innmark og aktuelle saker fra Norges Bondelag. I tillegg holdt John Osvald Grønmo fra Sametinget innlegg om Sametingets arbeid med jordbruk.

Generalsekretær opplyste at Finnmark Bondelag igjen får sin egen organisasjonssjef, fra og med 1. mai 2022. Etter å ha vært sammenslått med Troms Bondelag.

Lederens tale til årsmøtet:

I år som i fjor må man vel kunne si at vi har vært igjennom et år der utfordringene har stått i kø. Det er da man trenger å vite at det blir gjort en jobb rundt omkring i alle lokallaga våre. Jeg vil takke dere for den gode jobben som blir gjort, og som dere ser av årsmeldinga har vi lagt bak oss et aktivt år.

På bilde: Lise Skreddernes, leder Finnmark Bondelag

Også dette året har jeg hatt med meg et godt sammensatt og kompetent styre, det er avgjørende for gode diskusjoner og beslutninger som skal tas. Vi har lagt stor vekt på faglig oppdatering både av oss i fylkesstyret og lokallaga. Vi har hatt temamøter med samvirkeorganisasjonene, Norges Bondelag og med inntektsutvalget ved Ola Grytten.

Finnmark bondelag og lokallagene har lagt ned mye arbeid fram mot vår uttalelse til jordbruksforhandlingene. Regjeringsplattformen gir grunn til å tro at det nå er mulig å få til mer enn vi har greid de foregående årene. Vi har forventninger om at vi må komme godt i gang med tetting av inntektsgapet, i tillegg til at store kostnadsøkninger må kompenseres.

2021 var også valgår. I tillegg til politikermøter og gårdsbesøk, ble det arrangert politikerdebatt i tett samarbeid med Tana bondelag. Det ble godt oppmøte både med politikere og bønder i Tana, og vi fikk en god debatt med Hans Bårdsgård fra Nationen som debattleder.

For et år siden tenkte nok jeg at verden var i ferd med å stabilisere seg. I år kan vi endelig møtes fysisk, men pandemien lever fortsatt, og vi har i tillegg fått krigen tett innpå oss.

I fjor skrev jeg: «Norsk landbruk har vist at vi har stått på og vært leveringsdyktige under pandemien, og større etterspørsel, stengte grenser, lav rente og lave drivstoffpriser har gitt positive effekter for landbruket. Men mye av dette er ganske sikkert forbigående effekter».

Mye har snudd på kort tid, at dette var forbigående ser i hvert fall ut til å stemme. Vi står nå i en helt annen situasjon enn i fjor. Prisene på gjødsel, drivstoff, kraftfôr, byggevarer, maskiner og utstyr har steget og stiger fortsatt ukontrollert. Og renta er på tur oppover. Dette er en alvorlig situasjon og skaper store utfordringer for oss bønder. Både økonomisk her og nå, men det medfører også stor usikkerhet for framtida som matprodusenter.

En del av disse kostnadene er kompensert, men det jobbes hardt i hele organisasjonene for å finne løsninger som gjør at bøndene føler trygghet for å fortsette sin produksjon.

På den positive siden må det nevnes at Tine har hatt et godt driftsår, og at etterbetalinga for melka er historisk god. Nortura har også hevet kjøttprisene. Dette kommer godt med i en krevende tid.

Vi har nok av oppgaver foran oss. De siste årene har vist oss at endringer kan skje fort. Også endringer som legger premisser for jordbrukspolitikken framover. Vår hovedoppgave blir å være med å påvirke politikken og jobbe for best mulig inntektsutvikling for Finnmarksbonden. Vi skal fremme våre interesser, og vi skal også evne å se helheten i Norsk landbrukspolitikk. Vi har en regjering som har ambisjoner for norsk landbruk, og har store forventninger til at det gir resultater i årets jordbruksforhandlinger.

Hvorfor skal jeg være eier av TINE-samvirket?

- Et samvirke som jobber for best mulig økonomisk resultat fra din melkeproduksjon.
- Trygg og forutsigbar avsetning av melka.
- Tilgang til verdifull kompetanse i alle deler av melkeproduksjonen.
- En gunstig startpakke som ny bruker.
- Et godt faglig og sosialt miljø i produsentlaget.
- Et samvirke som sikrer deg konkurransekraft og påvirkning videre i verdikjeden.

Sammen skaper vi et levende Norge

medlem.tine.no

Års- hendelser/aktiviteter

Gjennom året har fylkesstyret avholdt flere møter med lokallag og medlemmer. I januar hadde man søkelys på om arbeidet i inntektsutvalget. Hvor utvalgsleder, Ola Grytten informerte om arbeidet i inntektsutvalget.

Norges Bondelag avholdte På tvers-møter mellom AU i Norges Bondelag og fylkesstyrene i Finnmark, Troms, Trøndelag og Buskerud. Sven Reimer Anderssen hadde innledning for Finnmark om «Jordbrukets situasjon i de ytterste distriktene».

I tillegg hadde man følgende temaer:

«Fornyelse av driftsapparater, spesielt hos små- og mellom store bruk»

«Vi må tørre å bråke mer! Tiden er moden for å utfordre! Hvordan skal vi sikre mer inntekt til bonden? Hva er handlingsrommet?»

«Produksjonsregulering og hvilke verktøy som kan brukes»

«Hvordan skape et større rom rundt tollvernet» og «Velferdsordningen i landbruket»

De tre nordligste fylkeslag avholdte koordineringsmøte som er en arena der Nord-Norge i fellesskap drøfter kandidater som bør fremmes til valgnemnda i Norges Bondelag. Møtene ble avholdt i januar og februar. Etter diskusjonene fremmet man forslagene til valgnemnda i Norges Bondelag. I slutten av januar var alle lokallag invitert til felles lokallagsmøte på Teams for å informere om bondelagets arbeid med reinproblematikk og landbruk. De inviterte var lokallag i Finnmark, Troms, Nordland, Møre og Romsdal, Trøndelag og Innlandet.

I mars mottok fylkestyret henvendelse om klage på rein på innmark i Porsanger. Viser til Landbruksdirektoratets vedtak av 11.mars d.å. om midlertidig tillatelse til beiting av rein på Oldereidneset i Porsanger kommune. Bondelaget påklaget vedtaket, da Landbruksdirektoratet ikke har sendt saken til høring av alle berørte parter ved å ha utelatt sauenæringen. Vedtaket om beiting av rein på Oldereidneset må anses for å være ugyldig på grunn av saksbehandlingsfeil. Klagen ble tatt tilfølge av Landbruksdirektoratet.

Lokallagene har i løpet av 2022 vært invitert til flere Teams møter og informasjonsmøter om ulike temaer, om f.eks.:

- Utvikling i produksjonen i nord
- Resultat av siste spørreundersøkelse
- Markedsreguleringsprosjektet til Nortura
- Representantskapet har vedtatt denne resolusjonen, med marsjordre til årets jordbruksforhandlinger
- Prosessen i forbindelse med årets jordbruksforhandlinger
- Webinar ang. importvern
- Frokostmøte i forbindelse med oppstarten til Jordbruksforhandlingene
- Informasjon om staten tilbud i forbindelse med jordbruksoppgjøret
- Informasjon om resultatet i jordbruksoppgjøret
- «Bjørnens time»

Fylkestyret har deltatt på rådsmøter med Statsforvalter, fylkeskommunen og faglag i jordbruket i Troms og Finnmark, om satser for regionale miljøtilskudd og handlingsplaner.

Representantskapet i Norges Bondelag ble avholdt i mars og daværende fylkesleder Lise Skreddernes satte søkelys på følgende:

Etter at vårt innspill til jordbruksforhandlingene ble skrevet, har det skjedd mye på kostnadssida, noe som gjør at fokuset på kostnader har blitt enda større. Men behovet for også å bedre lønnsomheten har jo ikke blitt mindre.

Vi forventer full kostnadskompensasjon og vi forventer at en betydelig del av inntektsgapet mellom jordbruket og andre grupper blir tettet. Nå må vi komme godt i gang.

Dette må vi få te med en kombinasjon av budsjettmidler og uttak i Markedet, noe som forutsetter at det gjøres grep i forhold til toll og muligheter for produksjonsregulering.

Bondelaget må prioritere å kreve mer penger til investeringsstøtte. Investeringsvirkemidlene må økes, spesielt for melkebruk som må bygge om til løsdrift. Vi vet at de små melkebruka sliter med å ta den store investeringa det er, å bygge nytt eller bygge om til løsdrift.

Vi har også registrert at det har vært diskutert om det er rett å bruke mye investeringsvirkemidler for å fortsette ei drift med dårlig lønnsomhet.

I NPP sier vi at vi skal ha landbruk over hele landet og at vi skal jobbe for rammebetingelser som gir framtidstro og utvikling hos små og mellomstor bruk, for å hindre ytterligere bruksnedgang.

Derfor foreslår vi blant annet en økning i driftstilskuddet på melk. Dette vil komme alle melkeprodusentene til gode, samtidig som det vil gjøre størst utslag for de minste bruka. Vi i nord har ikke et eneste bruk å miste.

Vi forventer også en målprisøkning på melk som er betydelig høyere enn de foregående åra. Noe som gjør størst utslag for de store bruka.

Distriktene og spesielt Nord-Norge taper andel av kjøttproduksjonen. Vi trenger volum til slakteriene, NPP sier at vekst i ammekuproduksjon bør komme i sone 5-7, men det går i feil retning.

Vi foreslår å innføre driftstilskudd på sau, og en omlegging av distrikt tilskuddet på ammeku. Vi foreslår økning av distriktstilskudd og utmarksbeitetilskudd.

Alle landsdeler trenger et løft, men vi forventer fokus på distriktene. Dette er helt nødvendig for å skape lønnsomhet i industrien, og opprettholde et minimum av servicefunksjoner rundt landbruket.

Med landegrense mot Russland, vil Finnmark bli mer og mer viktig geopolitisk. Landbruket vil være den beste måten å sikre nasjonal tilstedeværelse på i Finnmark. Og bidra til, næringsutvikling, sysselsetning, bosetning og ikke minst med sjølforsyning for nordområdene.

Bondelagene i nord samlet til felles styremøte. I løpet av to dager var styrene i Nordland, Troms og Finnmark Bondelag samlet i Tromsø.

Svært innholdsrike dager med mye god faglig debatt om bærekraftig matproduksjon, pantegrunnlag, samhold, inntektsløft og mye mer. Diskusjonene var mangfoldige, verdifulle og deltakerne var klare for å fortsette å jobbe for den nordnorske bonden.

Til møte var Trine Vaag, leder i Nortura var invitert og utfordret til å fortelle om markedssituasjonen, NN-trekket, produksjonsregulering og hvordan vi kan øke volumtilgangen på anleggene i nord.

Fylkeslagene hadde også forberedt egne innlegg til møte:

Finnmark Bondelag – «Melkeproduksjonens betydning og utvikling i Nord-Norge» ved fylkesleder Lise Skreddernes, Finnmark Bondelag

Troms Bondelag- «Landbrukets rolle i et beredskapsperspektiv i nord», ved fylkesleder Øystein Iselvmo, Troms Bondelag

Nordland Bondelag- «Nedleggelse av gårder, salg og pantegrunnlag», ved Solveig Utvik, fylkesstyreprerentant i Nordland Bondelag.

«Samhold i Nord-Norge», ved fylkesleder Trond Bjørkås, Nordland Bondelag.

«Kampen om utmarka», ved Ketil Trongmo, nestleder Nordland Bondelag.

Andre tema som var diskutert:

«Bærekraftig matproduksjon og verdiskaping i landbruket i nord»

«Bærekraftig geitehold i fremtiden», ved Merethe Sund, Nortura og Solveig B.Rønning, Tine.

«Forsyningsberedskap i nord», ved Elisabeth Holand, styremedlem FK Agri.

Det er godt å møte yrkessøstre og brødre i nord, denne felles møtearenaen er viktig for samhold og felles arbeid fremover.

Finnmark Bondelag har deltatt på møter til **Roviltnemda i region 8**. Roviltnemda har igangsatt arbeid med å lage en ny forvaltningsplan. I forbindelse med det arbeidet er Finnmark Bondelag representert i flere referansegrupper, som bidrar med faglig innspill. Sommer 2022 slo også bjørnene til i Tana området og skape mye uro, tap og foring av små lam utover sesongen. Finnmark Bondelag bisto Tana Bondelag, som arbeidet med saken lokalt. Tana kommune fulgte opp veldig godt på mediedekningen av dette.

Styret i Finnmark Bondelag og nestleder i Norges Bondelag Bodhild Fjellveit, var på styremøte og **studietur på Sørøya, i Akkarfjord og i Gamvik**. Er mektig imponert over gårdsdrifta på den grønne øya, nærmere 71 grader nord. Her er det stor fokus på selvberging og gjenbruk. Vinteren må planlegges godt, alt må kjøpes inn på høsten. Men sauebøndene Silje og Adriaan står på og er optimistiske. Vi sitter igjen med Adriaans visdomsord: «Det ser alltid værre ut enn det er».

I oktober møtte en delegasjon fra det **finske bondelaget i Vadsø**, på oppdrag fra bondelaget sentralt. Den finske delegasjonen besto av flere departement, begge bondeorganisasjonene og landbrukets velferdsorganisasjon.

På bilde fra venstre. Bjørn Tore Søvting, Juha Marttila den finske bondelagslederen, Kati Partanen, Lise Skreddernes samt en finsk delegat som vi ikke husker navnet på.

Finnmark bondelag har sendt sitt **høringsinnspill angående inntektsutvalgets rapport**, til Norges Bondelag.

Styret i Finnmark Bondelag har jobbet grundig med sitt innspill til Norges Bondelag angående inntektsutvalgets rapport. Denne saken har vært krevende, men har også skapt engasjement og ny kunnskap. Nestleder i Norges Bondelag Egil Hoen hadde en gjennomgang på ledermøtet i Finnmark, der det også ble muligheter for å diskutere saken. Vi har også hatt flere teamsmøter der det har vært anledning til å avklare spørsmål.

Etter å ha fått innspill fra noen lokallag har styret kommet fram til sitt innspill, som er sendt til Norges Bondelag. Her har fylkesstyret tatt stilling til de mest sentrale spørsmålene i rapporten, og har tillit til at styret i Norges Bondelag lander dette til beste for den norske bonden.

Her er hele høringssvaret:

<https://www.bondelaget.no/getfile.php/131050863-1670848162/MMA/Bilder%20fylker/Finnmark/Fra%202020/Inntektsutvalgets%20rapport%20%28Grytten-utvalget%29%20%20E2%80%93%20Innspill%20fra%20Finnmark%20Bondelag.pdf>

INNSPILL FRA FINNMARK BONDELAG TIL ARBEIDSGRUPPE OM VETERINÆRE KOSTNADER

Veterinære kostnader utgjør en stor del på en gård. I dag er vi kommet i en situasjon hvor kostnadene ved veterinært besøk er så store at bønder vurderer kostnadene med å tilkalle veterinær for behandling opp mot avlivning på bås. Dette er en uheldig situasjon, men det er dessverre blitt aktuell problemstilling. Veterinære kostnader består av en kjøredel, denne kan veterinærene søkerefusjon for. Som bønder opplever vi likevel store variasjoner i kostnadene, og vi setter spørsmål om en ikke hadde vært tjent mer lik og synlig prising før behandling.

I Finnmark har vi veterinærdistrikter der vi har flere kommuner som samarbeider om vaktordning, men har veldig store avstander. Problemet her er at det blir veldig mye kjøring og lite oppdrag. Disse områdene gir ikke næringsgrunnlag for tilstrekkelig mange veterinærer til å opprettholde ei forsvarlig vaktordning.

I noen av områdene har bøndene tilgang på de mest nødvendige medisinene, enten på hvert bruk eller i nabolaget. Dette krever at man skriver under en medhjelperavtale med veterinær, og kun bruker medisiner i samråd med veterinær. Dette har fungert veldig godt!

I Alta, som i mange andre kommuner, er det ikke lenger noen selvfølge å få tak i veterinær når man trenger det. Bonde Lars Losvar merket på kvelden 13. september 2022 at ei ku ikke var i form. Og

forsøkte å ringe veterinærene på kvelden og flere titalls ganger utover natta, men måtte gi opp forsøket å ha veterinær.

Dyrlegen kom på morgenkvisten, men kua døde før veterinæren kom inn i fjøset. Nå søker bonden kommunen om erstatning. Melkekua hans har avgitt 10.000 liter melk i året, og ei ku som Demona kan ifølge bonden leve i 7–8 år. Når man regner tapt melkeproduksjon og tapt slakteverdi, ligger tapet til Losvar på rundt 90.000 kroner.

Bakgrunnen for erstatningssøknaden er at det ifølge loven er det kommunene som har ansvaret for å ha veterinærer tilgjengelig 24 timer i døgnet. Men i Alta kommune gikk avtalen mellom kommunen og veterinærene ut 31. juli 2022. Siden den tid har man ikke klart å enes om en ny fast avtale. Dette betyr at Finnmarks største by fremdeles står uten veterinærvakt.

I tillegg er Alta Bondelag er kjent med arbeidsgruppen skal gjennomgå tilgang på veterinærtjenester, og vil sende eget innspill til utvalget.

Årets innhøsting var preget av mye nedbør, dette gikk ut over spesielt kvaliteten. Mange slet med innhøsting og med å høste uten å ødelegge jordene. Finnmark Bondelag tok dette opp i forbindelse med avlingsskade ordningen.

Finnmark Bondelag har deltatt på møter med **Nordnorsk landbruksråd (NNLR)** som er en ideell organisasjon bestående av medlemsorganisasjonene i Norsk Landbrukssamvirke som stiller seg bak avtalen om regionalt samarbeid med faglagene. Vi består dermed av tillitsvalgte representanter fra Troms Bondelag, Nordland Bondelag, Finnmark Bondelag, Nordland Bonde- og småbrukarlag, Troms Bonde- og småbrukarlag og Finnmark Bonde- og småbrukarlag, Gartnerhallen, TINE, Nortura, Allskog, Norsk Landbruksrådgivning, Norske Landbrukstjenester, Landkreditt og Felleskjøpet Agri. Sekretariatet er plassert hos Troms Bondelag. Lise Kaldahl Skreddernes er nestleder i AU til NNLR.

Nordnorsk Landbruksråd har til formål gjennom koordinering og samarbeid mellom landbrukets organisasjoner i landsdelen, å fremme nordnorsk landbruk sine interesser og arbeide for ei positiv utvikling.

Fra 1. januar 2022 til 1. mai 2023 skal alle storfebesetninger med mer enn 10 dyr innrulleres i **dyrevelferdsprogrammet (DVP)**. Antall dyr er basert på innhentede tall fra søknad om produksjonstilskudd, og er uavhengig av dyregruppe og produksjonsform.

Dyrevelferdsprogrammet for storfe skal dokumentere dyrevelferd, dyrevelferdstiltak utover regelverket, samt ivareta og forbedre dyrehelse og dyrevelferd i norske storfebesetninger. Dette skal skje gjennom at veterinær og produsent i samarbeid finner forbedringsområder. Dette samarbeidet, sammen med målrettet rådgiving fra veterinær, vil skape gode forutsetninger for lønnsom produksjon.

Finn alle medlemsfordeler på [Landkreditt.no/nb](https://landkreditt.no/nb)

Kjenner du dine medlemsfordeler?

Som medlem i Norges Bondelag er det enkelt og lønnsomt å bruke oss. Her finner du noen av medlemsfordelene dine.

- Personforsikringer for bonden, med en av markedets aller beste priser og vilkår.
- Vekstkonto og høyrentekonto medlem, med våre beste sparerenter.
- Medlemskonto med bankkort uten årsgebyr.
- Du slipper depotgebyr når du tar opp lån. Dette gjelder både til landbrukslån og boliglån.
- Bondelagets boligstart - et rimelig boliglån for deg som skal ta over gården, men som trenger privatbolig i en periode.

Sjekk mer på landkreditt.no eller ring oss på 23 00 08 00

LOKALLAGSKONTO

Husk! Vi tilbyr konto til lokallaget med gode betingelser. Det er enkelt å opprette og å bytte disponenter når kassereren byttes.

Læs mer på: [Landkreditt.no/lokallagskonto](https://landkreditt.no/lokallagskonto)

Årsmøte i Norges Bondelag

Norges Bondelag avholdt fysisk årsmøte 2022 i Lillehammer, 15. og 16. juni. Både i 2020 og 2021 ble årsmøte arrangert digitalt, men i 2022 var utsendingene fra alle fylkeslag samlet.

Fra Finnmark Bondelag deltok:

Lise Skreddernes, leder
Bjørn Tore Søvting, nestleder
Sven Reimer Anderssen, styremedlem

Jørn Utsi Sandberg, styremedlem
Klemet Erland Hætta, org.sjef

Bjørn Gimming, leder Norges Bondelag, holdt en engasjerende tale til årsmøte.

"Vi skal jobbe klokt, målrettet og intenst for å snu utviklingen som har vært de siste årene. Og vi skal kjempe for framtidens landbruk, gode rammevilkår, velferdsordninger og ei skikkelig inntekt å leve av", sa Bjørn Gimming under leders tale på årsmøtet.

På bilde: Bjørn Gimming, leder Norges Bondelag

Lise Kaldahl Skreddernes, leder Finnmark Bondelag, holdt følgende innlegg på representantskapet:

"Jeg vil takke for den gode jobben som er gjort i hele organisasjonen. Vi har fått et godt og avgjørende jordbruksoppgjør. Kostnadskompensasjonen var helt nødvendig, vi er fornøyde med at de inntektsmessig svakeste produksjonene fikk et godt løft.

Våre saueprodusenter er godt fornøyde med oppgjøret. Og dette var avgjørende for mange. Mange var i tenkeboksen ang videre satsing. Jeg mener at årets oppgjør gav næringa et sårt tiltrengt løft.

Litt bekymra i forhold til at vi ikke har bedre reguleringsmuligheter på plass.

Finnmark er ikke størst på melkeproduksjon, men vi er det fylket som har desidert største del av verdiskapinga vår fra melkeproduksjonen. Hele 80%. Dermed er det nå som opptar oss.

Når det gjelder Melkeproduksjon er ikke alle like fornøyde, men i år var det enighet om å prioritere de økonomisk svakeste produksjonene og det tror jeg var klokt.

Samtidig må vi nå framover ha mer fokus på melkeproduksjonen. Den er tross alt ryggraden i distriktsjordbruket, og så arbeidskrevende at den, uansett bruksstørrelse, vanskelig kan kombineres med annet arbeid.

Jeg er veldig godt fornøyd med at driftstilskuddet i melkeproduksjonen ble styrka såpass mye som det ble. Jeg mener det er av stor betydning for om vi greier å få med oss flere av de mindre bruka videre.

Vårt næringspolitiske program sier at vi skal jobbe for tak på alle produksjoner. Det samme sier også regjeringa. Det syns jeg i utgangspunktet er fornuftig. Men vi registrerer at mange er usikker i forhold til at de har investert stort ut fra politiske signaler. De er bekymra for avkortninger som gjør at de ikke vil kunne utvikle økonomien på sine bruk framover.

Jeg tror vi har ei stor utfordring i forhold til, hvordan vi skal legge best mulig til rette for at både de store og de små melkebruka skal ha gode økonomiske vilkår framover.

Er det mulig å ivareta interessene til de små som ikke har bygd om til løsdrift, og samtidig ta hensyn til de som har bygd stort, og satsa på den politikken som har vært ført. Her må vi ha en klar strategi.

Jeg tror det er klokt å utrede konsekvensene ved tak og trappetrinn på areal. Ikke minst med tanke på ulike vekstforhold rundt omkring i landet".

På bilde: Lise Skreddernes, leder Finnmark Bondelag

Under generaldebatten holdt Sven Reimer Anderssen et innlegg som han hadde kalt for "Finnmarksbonden". Her er hele innlegget:

Takker for et godt Jordbruksoppgjør

Det at vi klarer å nullstille kostnadsveksten den siste tiden før vi har klart å forhandle fram en god jordbruksavtale med starten på tetting av inntektsgapet er historisk – dette er viktig for å skape optimisme i landbruket. Det gjør at vi i Finnmark vil være med å produsere mat i Hele landet – også helt i nord og på grensa til Russland i øst.

Finnmarksbonden er optimistisk av natur og har et pågangsmot som æ enkelte ganger undres på kor kommer fra. E vi optimista eller e vi idiota som vil drive matproduksjon på kanten til ishavet.

En flytur fra Finnmark ned over Norge og videre over Europa viser tydelig hvor lite dyrket mark det er i Finnmark.

Finnmarksoptimisten vil tilpasse seg de rammebetingelsene vi får og utnytte mulighetene som legges fram for oss, vi er villige til å prøve nytt og vi vil videreutvikle oss. Generasjonsskifter går jevnt og trutt og vi har flere unge som er villige til å satse. Det bygges nye fjøs og flere går med byggeplaner. I tillegg investerer også de litt eldre og etablerte, og prøver å legger til rette for neste generasjon.

Vi har mange melkefjøs som er lagt om til løsdrift, mange har vokst og blitt store melkeprodusenter. Men vi har flere båsfjøs igjen og dem må vi ha med inn i framtiden for hver eneste produsent må vi ha med videre for å bevare et landbruksmiljø – investeringsvirkemidlene i nord hjelper oss godt slik at de får bygd om til løsdrift.

Innen agronomi og teknikk er vi villige til å prøve nytt. Sommeren er kort og hektisk, med start på våronna månedskifte mai/juni. Vi har midnattsol, men vi har ikke de helt høye temperaturene. Klimatisk ligger vi på grensen av hva som er mulig for landbruk. Sein vår og kort vekstsesong der alt skal gjøres i løpet av tre måneder.

Mais kan vi ikke dyrke, men bygg til modning blir nå prøvd i Alta, videre er vi flere som bruker Grindstad timotei, noe som forskere mener ikke er mulig, men vi er noen som gjør det likevel.

Beitemulighetene i utmark er gode, vi har store arealer og beitet er utmerket. Dette viser seg i produksjon av lam av god kvalitet. Storfe kommer også etter hvert ut i utmarka takket være bruk av ny teknologi – NoFence.

Et viktig perspektiv for oss i nord og øst er den geopolitiske situasjonen vi alle er havnet opp i. Det er nå viktigere enn noen gang at landbruket, næringslivet og befolkningen er livskraftig i hele landet og vi her på østgrensen merker det godt nå. Vi er til stede og viser at landbruket er en del av Norge og her vil vi produsere mat.

Vi i Finnmark er avhengige av gode og stabile rammebetingelser som gir oss muligheter til å produsere mat for Norge på lik linje med dere lenger sør og vest for oss.

På bilde: Sven Reimer Anderssen

Bjørn Tore Søfting, nestleder Finnmark Bondelag, holdt innlegg om hvorfor det både fornuftig og viktig å fremdeles utvikle verdens nordligste landbruk. Og hvor viktig melkeproduksjonen er for landbruket i Finnmark. Her er hele talen:

Kjære årsmøte!

Årets landbruks oppgjør legger føringer for styrking av svake grupper i landbruket, hos oss i Finnmark er det spesielt saueneæringen som kommer styrket ut etter mange magre år.

Vi verdsetter også resultatet med kostnads kompensasjon for inneværende år, og den nye avtalen som staten og faglagene er blitt enige om.

Vi i Finnmark er spesielt opptatte av vår melkeproduksjon, den er absolutte bærebjelken og navet i landbruket her nord. I Finnmark utgjør melkeproduksjonen ca. 80 % verdiskapning av totalt landbruk her. I nasjonal sammenheng har vi 1,3 % av landets melkeproduksjon. Melkeproduksjonen er suverent største verdiskaper på landbruket i Finnmark.

Melkeproduksjonen i Finnmark holder godt trinn med utviklingen i resten av landet, og det er viktig å opprettholde lønnsomheten i alle bruksstørrelser. Samtidig bidrar det i høyeste grad til at vi har landbruk over hele landet

Finnmark ligger der det ligger geografisk. Spennende klima og spente internasjonale forhold, spesielt med dagens geopolitiske situasjon. Likevel er landbruket svært viktig og bidrar sterkt til bosetning og tilstedeværelse i lokalsamfunnene. Med Barentshavet som én av våre store naboer.

Veien framover må tuftes på bedre lønnsomhet i melkeproduksjonen, det hjelper ikke å bygge fjøs vi ikke evner å betjene. Det føles riktig å øke lønnsomheten på små og mellomstore bruk, samtidig må en sørge for lønnsomhet også for de som har investert for større drift.

Vi gleder oss over hvert bruk vi har, fordi vi har så få, og det gleder oss hver gang en bonde her nord klarer å få bygd en ny og tidsmessig fjøs, fordi vi tror den vil være lenge her.

I årets oppgjør ble små og mellomstore produsenter prioritert, det er viktig at vi sikrer gode vilkår for disse gruppene, i Finnmark har vi i midlertidig få bruk slik at det er desto viktigere å sikre gode rammebetingelser for alle bruks størrelser. Samtidig som en opprettholder og viderefører de rammebetingelser som Finnmarks landbruket har i dag. Våre rammevilkår som flate arealtilskudd sørger for å holde areal i drift, samt fleksibiliteten i kvote markedet.

Vår hverdag er spredte små miljøer over store avstander som bidrar til utfordringer med tanke på frakt logistikk og tilgang på tjenester i lokalmiljøet. Hovedsakelig har vi én slått og den ene sårbare avlingen må klaffe hvert år. Avlingene varierer fra område til område på grunn av fylkets størrelse. Med både fjord, kyst, vidde og elvedaler.

Det er både fornuftig og viktig å fremdeles utvikle verdens nordligste landbruk, spesielt med betraktning på dagens geopolitiske situasjon.

Takk for oppmerksomheten!

På bilde: Bjørn Tore Søvting, nestleder Finnmark Bondelag

Det er mange som holder spennende innlegg fra årsmøtets talerstol. Dermed er det også mye å notere for å ta vare på de beste sitatene. På bordene til årsmøtets utsendinger ser man både innleggs taler, notater, penn, mobiler, TINE yoghurt osv...

På bilde: Årsmøte delegat gjør seg klar til å be om ordet via SmartVote

Finnmark Bondelag er en av de 5 utvalgte til å stille spørsmål til Landbruks- og matminister. Fylkesleder Lise Kaldahl Skreddernes stiller spørsmålet til ministeren på vegne av Finnmark Bondelag. De andre spørsmålsstillerne er Norske Bondeungdomslag, Trøndelag Bondelag og Innlandet Bondelag.

Spørsmålet fra Finnmark Bondelag:

Spørsmål om kap. 8.4 i sluttprotokollen, Områderettet innsats – bærekraftig matproduksjon og verdiskaping i nord.

Ordstyrer, gode årsmøte og statsråd

Takke for et godt og avgjørende jordbruksoppgjør

Vi i Nord har ved flere anledninger påpekt at vi er bekymra over at vi mister produksjonsandeler, og at produsentmiljøene våre tynnes ut og forsvinner.

Vi hadde derfor store forventninger da staten i jordbruksoppjøret lanserte ekstra satsing på Nord Norge.

Det er svært gledelig at det igangsettes et områderettet tiltak for landbruket i Nord-Norge.

Vi håper selvfølgelig at denne satsinga kan styrke næringa på sikt! Men vi frykter også at det satses sterkt på forskning og utredning samtidig som landbruksmiljøene våre utarmes.

**Kan Statsråden si noe konkret om hva man ønsker å oppnå i løpet av de 3 åra som prosjektet varer?
Og om hvordan man ser for seg veien videre?**

Svar:

Landbruks- og matminister er svært bekymret for landbruket i Nord Norge. Og ser at det er mye produksjonsjord som ikke lenger er i drift. Og at dette noe av bakgrunnen for det områderettede som Staten nå finansierer via landbruksoppkjøret. Minister er opptatt at midlene ikke bare skal gå til utredninger men komme som friske midler til bøndene.

På bilde: Landbruks- og matminister

Jørn Sandberg, styremedlem Finnmark Bondelag, hadde følgende innlegg til sonekart debatten:

Årsmøte og ordfører

Jeg er usikker på om det er riktig å starte en gjennomgang av sonegrensene nå, for dette blir en stor jobb. Nye grenser må være basert på ny kunnskap.

Vi drifter landbruk i et langstrakt land, og jo lengre nord og øst vi kommer jo dårligere klimatiske dyrkningsforhold møter vi. Hjemme i finnmark er vi enda ikke ferdige med våronna. Selv innad i nord-Norge er det store forskjeller.

Ordningene skal ikke bare kompensere for forskjell i dyrkningsforhold men også avstandsulemper. Det er stor forskjell i tetthet av bønder og dermed også støttefunksjoner som for eksempel landbruksverksted. Om jeg går inn på Finn.no og finner meg en traktor eller et redskap må jeg regne med å betale 30.000 kr i frakt, og om jeg senere skal selge det må jeg sikkert regne med å betale den samme frakten sørover igjen.

Vi fra Finnmark mener at dette spørsmålet må gjennomgås grundig og støtter styrets innstilling.

Bilde viser Jørn Sandberg på talerstolen om sonekart debatten

Valg

Under årsmøtet i Norges Bondelag ble Bjørn Gimming gjenvalgt som leder. Gimming har vært leder det siste året, og er svært godt kjent med Norges Bondelag gjennom mange års arbeid i ulike verv.

Bjørn Gimming er bonde på Idd i Østfold der han driver med korn, storfe og skog. Han er gift og har to barn. Gimming har vært engasjert i lokallagsarbeid i Idd bondelag, vært fylkesleder i Østfold Bondelag, styremedlem i Norges Bondelag og ble valgt som 1. nestleder i 2016. Siden i 2021 har han vært leder.

- Jeg har nå vært leder i Norges Bondelag i ett år. Det har vært et tøft, men svært givende år. Det motiverer meg veldig å kunne gjøre en forskjell for norske bønder og for norsk matproduksjon, sier Gimming.

På bilde fra venstre: Bodhild Fjelltveit, Egil Chr. Hoen og Bjørn Gimming

Sammen har vi tatt vare på det norske landbruket i over 60 år

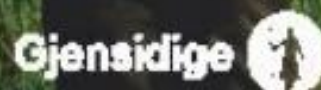
Forsikring

Pensjon

Som medlem av Norges Bondelag får du

- minst 20 % på private skadeforsikringer
- 20-40 % rabatt på landbruksforsikringer
- god pris på pensjonsordninger
- tilgang på Norges Bondelags Cyberforsikring

Les mer på gjensidige.no/bondelaget.

Fra tall til tiltak

Prosjektet «Fra tall til tiltak» På bakgrunn av bekymring over nedgangen i antall bruk i Troms og Finnmark, samt sviktende økonomi i næringen, fikk Agri Analyse et oppdrag fra Troms Bondelag og Finnmark Bondelag. Troms og Finnmark fylkeskommune gikk inn i prosjektet med økonomisk støtte og var derfor naturlig på plass når resultatet ble fremlagt, fylkeskommunen var representert med fylkesråd for næring, Karin Eriksen.

Presentasjonen ble fremlagt av prosjektleder Margrethe Eide Hillestad fra Agri Analyse. Rapportens innledning har fokus på at målene i landbrukspolitikken er at det skal være landbruk over hele landet, at arealet skal holdes i hevd og at selvforsyningsgraden av jordbruksvarer basert på norske ressurser skal økes til minimum 50 prosent. I Troms og Finnmark har det blitt færre bønder, areal har gått ut av produksjon og det er underdekning av kjøtt i markedet.

For å snu den negative trenden, har forfatterne av rapporten kommet med forslag til en egen Nord-Norgesatsning i form av økte midler til investeringer, til beitebruk og til økning i distriktstilskuddet for kjøtt og melk i Troms og Finnmark. Rapporten kan man lese i sin helhet på:

www.agrianalyse.no/publikasjoner/fra-talltil-tiltak-styrket-matproduksjon-i-troms-og-finnmark-article1352-856.html

Gjør oppmerksom på at oppdatert versjon av rapporten finnes kun digitalt.

Jordbruksforhandlinger 2022

Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag ble enige med staten om en **jordbruksavtale for 2022 og 2023**. Jordbruksavtalen betyr full kostnadsdekning i 2022 og 2023, og betydelig inntektsvekst både i 2022 og 2023. Norsk landbruk opplever en kostnadsvekst uten sidestykke, samtidig som den økonomiske situasjonen i næringa er alvorlig.

Årets oppgjør var viktig på mange måter, med internasjonale forhold som har gitt en stor kostnadsvekst for landbruket, og det er fremdeles stor usikkerhet rundt hvordan prisene utvikler seg framover. I tillegg har inntektsutviklingen i landbruket vært adskillig lavere, enn i andre inntektsgrupper.

Med dette jordbruksoppgjøret har vi startet å kutte ned på dette inntektsgapet, men det er et godt stykke arbeid før vi får tettet inntektsgapet. Det er svært positivt at regjeringen i Hurdalsplattformen ønsker å gjennomføre dette innen 4 år. Vi opplever at våre politikere forstår at det er viktig å legge til rette for å drive med landbruk i Finnmark.

Det er positivt for Finnmark at alle produksjoner er løftet. Men spesielt sau, ammeku og korn ble løftet opp, dette er de tre produksjonene som har hengt mest etter i inntektsutviklingen. Melkeproduksjon er svært viktig for Finnmark. Avtalen gir også melkeprodusentene økte inntektsmuligheter, og vi er spesielt fornøyde med at vi får en god økning i driftstilskuddet.

Det er også kommet en egen Nord-Norge satsning som skal motvirke bruksnedgang, øke arealbruken og heve kompetansen til landbruksnæringen og verdikjeden for mat, samt å utnytte regionale fortrinn og muligheter innen arktisk landbruk. Totalt er det avsatt 17 mill. kroner til dette.

Over jordbruksavtalen for 2022 ble det satt av **17 mill. kr til en satsing på landbruk i Nord-Norge**. Satsingen skal bidra til å styrke sårbare produsentmiljøer, hindre bruksnedgang og få flere unge til å satse innenfor det arktiske landbruket. Satsingen er planlagt å vare i tre år, med midler år for år over jordbruksavtalen. Minimum 5 millioner skal settes av til forskning og kunnskapsutvikling i regi av NIBIO. Troms og Finnmark fylkeskommune

har fått ansvaret for å koordinere arbeidet med satsingen. De regionale partnerskapene tas med i utformingen og gjennomføring av prosjektet.

Det ble satt ned en midlertidig arbeidsgruppe bestående av 1 fra Bondelagene, 1 fra Bonde – og småbrukarlagene, 1 fra NIBIO, 2 fra Statsforvalterne, 2 fra Innovasjon Norge, og 1 fra Sametinget. Representanter fra de 4 videregående skolene har også deltatt. I tillegg ble det satt ned et sekretariat bestående av 2 fra TFFK, 1 fra NFK og 2 fra Statsforvalteren i Troms og Finnmark.

Partnerskapene for landbruk Nordland ble orientert om satsingen 13.10.22, og Troms og Finnmark 02.11.22: Det ble avholdt felles partnerskapsmøte 23.11.22

For Nord-Norge satsingen har man utarbeidet 4 forskjellige arbeidspakker:

- Arbeidspakke 1 – Omlegging fra båsfjøs til løsdrift
- Arbeidspakke 2 – Økonomi og lønnsomhet
- Arbeidspakke 3 – Økt bruk av utmarksbeite i nord
- Arbeidspakke 4 – Øke totalberedskapen gjennom økt matproduksjon
- Andre satsinger

Økonomiske rammer for Nord Norge satsingen:

Finansiering	2023
Jordbruksavtalen	17 mill. kr
Troms og Finnmark fylkeskommune	4 mill. kr
Nordland fylkeskommune	4 mill. kr
Totalt	25 mill. kr
Kostnader	2023
1. Båsfjøs til løsdrift – fellestiltak	5 mill. kr
2. Optimalisering av drift basert på gårdens ressurser	5 mill. kr
3. Utmark	4 mill. kr
4. Matproduksjon som verktøy for økt beredskap og bosetting i nord	4 mill. kr
Landbruk i grenseland – rygggrad i samfunnssikkerheten	
Forskning og øvrig kunnskapsutvikling – NIBIO.	5 mill. kr
Administrasjon, oppfølging, formidling	2 mill. kr
Sum	25 mill. kr

Fakta og tall i jordbruksavtalen:

- Avtalen for 2022 og 2023 gir økte inntektsmuligheter på til sammen 10,9 mrd.kr. sammenliknet med 2022 før oppgjør. En betydelig andel går til å dekke opp kostnader.
- Kompensasjon i 2022 for svikt i inntektsutvikling og kostnadsvekst er på 2,4 mrd.kr.
- Rammen for avtalen for 2023 er på 7,3 mrd.kr. og gir en inntektsvekst på 64.000 kr. per årsverk hvorav 40.000 kr i tetting av gap. I tillegg kommer for 2022 2 mrd. kr. i økte tilskudd og 1,2 mrd. kr i økte målpriser fra 01.07.22.

Innspill til jordbruksforhandlingene 2022 – Finnmark Bondelag

Her er innspillet fra Finnmark Bondelag:

Vi er inne i en svært krevende tid. Pandemien ser ut til å slippe taket, men vi utfordres av krigen i Ukraina og ukontrollert kostnadsøkning. I tillegg har vi klimautfordringene. Hverdagen blir selvfølgelig påvirket av slike forhold.

Finnmark Bondelag registrerer at vår matproduksjon i Finnmark er av stor betydning med hensyn til verdiskaping. Vi er glade for at vi bidrar sterkt med matproduksjon, arbeidsplasser, bosetting og ikke minst beredskap i nord.

Det arktiske landbruk har store muligheter for å kunne tilby lokalmat i reiselivssammenheng. Klimaet er utfordrende, men det gir også en helt særegen kvalitet på råvarer produsert i Finnmark. Finnmark kan samtidig vise til landets friskeste besetninger av kyr og andre husdyr.

Melkeproduksjon og sauehold er fortsatt bærebjelken i Finnmarks landbruket, den utgjorde henholdsvis 79 % og 18% av verdiskapningen i Finnmark i 2018. Vår matproduksjon er bærekraftig etter våre naturgitte ressurser.

Jo færre bønder, jo mindre blir tilbudet av varer og tjenester som landbruket har behov for. Dette rammer økonomien i landbruket. Nesten alt av varer og tjenester må bestilles og dette gir økte utgifter for den enkelte bonde. Man opplever også problemer med at Posten ikke klarer å levere pakker over natta, og dermed må man benytte seg av andre budtjenester som er betraktelige dyrere.

For å styrke det arktiske landbruket er det viktig at de nordnorske råvarene bearbejdes og omsettes i nord i størst mulig grad. Det bør oppmuntres til og legges til rette slik at samvirkeaktørene og private næringsmiddelprodusentene i størst mulig grad bruker nordnorske råvarer i sin produksjon i Nord-Norge. Dette vil også redusere den negative miljøeffekten knyttet til transport av råvarer og ferdigvarer mellom landsdeler.

Distriktstilskudd melk	Kr/l		
	Sone	2010	2022
A	-	-	0 %
B	0,11	0,12	9 %
C	0,28	0,37	32 %
D	0,39	0,57	46 %
E	0,49	0,65	33 %
F	0,62	0,73	18 %
G	0,87	1,01	16 %
H	1,08	1,22	13 %
I	1,66	1,80	8 %
J	1,75	1,89	8 %

Tabell: Utvikling i satsene for distriktstilskudd melk.

Kilde: Jordbruksoppgjøret 2010 og 2022

Utvikling i satsene for distriktstilskudd melk viser forskjell utvikling i de forskjellige sonene. Sonekartet er opprettet i hovedsak på 3 kriterier, klimatiske forhold, vekstforhold og lange avstander, for å utjevne forskjellene mellom sonene. Ingen av de kriteriene har endret seg så mye som tabellen viser. Finnmark Bondelag forventer at den skjeve prosentvise utviklingen utjevnes, slik intensjonen er med sonekartet.

Distriktstilskudd melk er et distriktspolitiske virkemiddel som fungerer godt til å utjevne de naturgitte forskjellene i Norge. Noe NIBIO rapport 6 (108) også viser.

1 Inntektsramme og fordeling på pris og tilskudd

Finnmark Bondelag ønsker å styrke landbruket økonomisk. Regjeringen må allerede i år gi et tilbud som reduserer inntektsgapet, for å forhindre at bønder slutter. Inntekta i landbruket må løftes vesentlig allerede i år. Bøndene har verken kapital eller lønnsomhet nok til å klare den voldsomme kostnadsøkningen som har vært de siste årene, spesielt det siste året. Både små og store bruk opplever sterk kostnadsvekst og må kompenseres gjennom økte tilskudd.

Vi innser at hele inntektsgapet i forhold til andre yrkesgrupper ikke kan tas i sin helhet i år, men må komme i løpet de nærmeste tre årene. Ramma for jordbruksforhandlingene må økes betydelig for å få dekt de store kostnadsøkningene i tillegg til at inntektsgapet skal reduseres.

Finnmark prioriterer følgende produksjoner:

- Melkeproduksjonen
- Saueproduksjonen

- *Storfekjøtt. Styrke ammeku produksjon i grasområder og styrke økonomien i kornproduksjon, jfr. kanaliseringspolitikken.*

Det er nå stort fokus på å øke kornproduksjon, denne produksjonen må løftes opp i områder som er egnet for denne produksjonen. Samtidig må grovfôr og husdyr produksjon i distriktene prioriteres. Dette for å styrke kanaliseringspolitikken.

Finnmark Bondelag mener at hele distriktslandbruket bør prioriteres. Regionale forskjeller må opprettholdes og det må ikke skje en utjevning av soneinndeling. Tilskudd som kompenserer for avstandsulemper, må styrkes.

Skal tak på produksjonstilskudd innføres, må det gjøres konsekvensutredning, for hvordan vil det slå ut for de forskjellige produksjonene og for de ulike regionene. Om tak på produksjonstilskudd absolutt skal innføres må det tas hensyn til regionale forskjeller. Når det gjelder areal- og kulturlandskapstilskudd, må ikke trappetrinn innføres i Finnmark. På grunn av klimatiske forhold har man større og større behov for mer areal, jo lenger nord man kommer, for å opprettholde samme mengde grasproduksjon.

2 *RMP*

Satsene i RMP bør følge kostnadsutviklingen slik at de fortsetter å være relevante. Slik at de faktisk dekker opp kostnadene ved gjennomføring av tiltak, og styrkes for å være et godt virkemiddel. RMP ordningen er en god ordning for distriktene, men bør få mer handlingsrom til å tilpasses lokalt i fylkene.

3 *Økologisk*

Finnmark har svært liten økologisk produksjon. Skal økologisk produksjon økes må det settes inn særlige virkemidler.

4 *Klimavirkemidler over jordbruksavtalen*

Alle klimatiltak i landbruket kommer hele nasjonen til gode, støtte må komme utenom jordbruksavtalen. Næringa har inngått klimaavtale med Staten, og tiltakene bør finansieres av Staten.

Tilskudd til bruk av klimakalkulator og opplæring må økes.

Forskning og utvikling gjennom avl og dyrkingsmåter må tilføres mer midler for å bidra til kunnskap om reduksjon av utslipp.

5 *Investeringsvirkemidler*

Bondelaget må prioritere å kreve mer penger til investeringsstøtte for tradisjonelt jordbruk. Investeringsvirkemidlene må økes, spesielt for melkebruk som må bygge om til løsdriftsfjøs. Det bør ikke være kronetak på investeringsstøtten. investeringsstøtten bør være 60% på mindre bruk for å få bedre lønnsomhet på byggeprosjektene.

Det er store regionale forskjeller i bygge kostnader. I Finnmark har vi svært høye bygge kostnader.

Det må vurderes om det bør gis ekstra investeringsstøtte til flere grisefføs i Nord-Norge. Tilførselen av kjøtt til slakteriene i Nord-Norge må økes for å sikre slakteriene. I dag er det lav kapasitetsutnyttelse ved slakteriene noe som gir høye enhetskostnader.

Bondelaget bør arbeide for å heve støtteandel (maks %) og kronetak for investeringstilskudd til tradisjonelt landbruk.

Investeringen skal sikrer produksjonsvolum og sysselsetting i sårbare områder. Vestlandet og Nord-Norge må prioriteres.

6 Velferdsordninger

Velferdsordninger er et grønt tilskudd og er ikke produksjonsdrivende. Det bør være nokså uproblematisk å øke, da behovet for velferdsordninger er stort og økende. Det er et stort etterslep og tilførsel med midler til velferdsordninger bør økes vesentlig.

Refusjon for avløser har økt minimalt de siste årene. Lønningene til avløsere øker atskillig fortere enn hva avløser ordningen øker. Det betyr at bøndene får færre og færre fridager gjennom ordningen.

Sykepengeordningen

Også sykepengeordningen og avløsning ved svangerskap og fødsel må styrkes. Regelen om at ektefeller/samboere eller samdriftspartnere ikke kan være avløsere for hverandre ved sykdom bør endres. I en samdrift må medlemmene bytte vakter ved sykdom, noe som fører til en merbelastning for den enkelte, mens ektefeller/samboere da i realiteten må jobbe gratis.

- *Minstelønntariff til agronomutdannet avløser med 8 års praksis innleid gjennom LT: 2068,-.*
- *1670,- er dagens sats som ikke er økt siste 3 år.*
- *Dette gir bonden en egenandel ved sykdom på 398,- (hverdag) /915,- (helg)*
- *Ferie/fritid:*
  - *1 dag fri per uke = 107 536,- og 1 uke ferie = 15 510,-*
  - *123 046,- mot dagens 87 800,-*

Avløsning ved sjukdom, svangerskap med mer, bør prioriteres. Deretter Avløsning ved ferie og fritid.

7 Avlingsskade/ Tilskudd til produksjonssvikt

Egenandelen er for høy. Slik ordninga er i dag er det få i vårt område som kan søke på avlingsskadeerstatning.

Avlingsskadeordningen må også dekke overvintringsskader. Det må ses på hvordan dokumentasjon og beregning av avlingsskader kan gjøres enklere, og gi raskere utbetaling.

8 *Dyrevelferd*

Finnmark Bondelag mener at dagens ordning med tilskudd til veterinærreiser, ikke gir lik dyrevelferd i hele landet. Og oppfyller derfor ikke formålet i forskrift om tilskudd til veterinærreiser, som skal bidra til å utjevne forskjeller i husdyrproduzentenes veterinærkostnader.

Tilskudd for veterinærreiser bør økes. Dette er spesielt viktig i nord på grunn av lange avstander og mye reisetid.

I Finnmark har vi opplevd en stor kostnadsøkning på veterinærbesøk de siste årene, det er spesielt utgiftene på reise og reisetid som virkelig har tatt av. Reise utgiftene for et veterinærbesøk utgjør fort en regning på opptil kr. 5000,- pluss moms per tur, for den enkelte husdyrprodusent.

Derfor må det etableres ny nasjonal ordning der hele utgiften for veterinære reiser og reisetid inngår. En nasjonal modell lik GENO sin, der veterinærer som mottar offentlig tilskudd for å utøve sin praksis ikke kan fakturere for annet enn behandlingen og eventuelle medisiner. Mens utgifter knyttet til reisetid og reise finansieres over en ny nasjonal ordning. Videre kan det vurderes om det skal delfinansieres med en egenandel i bunn for hvert besøk.

9 *Grønnsaker, frukt, bær og potet*

Finnmark Bondelag ønsker en sterkere satsing på grøntproduksjon i vårt fylke, da særlig på grove grønnsaker og bær. Grønnsaker, potet og bær dyrket i nord gir produkter med spesielle egenskaper. Sett i et klimaperspektiv mener vi at det er viktig med kortreist mat og i et beredskapsperspektiv er det viktig at vi dyrker den maten vi har muligheter til.

For å satse trenger vi mer kompetanse. Vi trenger kompetanse i form av flere rådgivere, samt at vi trenger å øke kompetansen til de som ønsker å satse.

Produksjonstilskuddet for table-top dyrking i tunnel henger ikke sammen med risikoen og innsatsen produsentene har. Tilskuddet er ikke tilpasset tunnel dyrking, tilskuddet trer først i gang når du har oppnådd 1 dekar. Har du investert for dyrking av bær på et dekar har du allerede gjort store investeringer. Svikter avlingen en sesong så har du ikke ordninger som fanger det opp, dette er særs uheldig for de som er nyetablert. Du får ikke erstattet dine kostnader med kjøp av planter og vekstmedium.

Finnmark Bondelag vil:

- *Innføre et produksjonstilskudd til produsenter av bær i tunnel.*
- *Rekruttere nye produsenter og veiledere til grøntproduksjonen*

10 *Kumelk*

Vi trenger alle nåværende melkeprodusenter i Finnmark for å opprettholde dagens produksjon. Jo færre produsenter jo dårlige blir service og tjenestetilbudet til landbruket, som allerede i dag begynner å bli kritisk dårlig.

Melkeproduksjon i fylket bør sikres ved at dagens ordning med to melkekvote regioner Troms og Finnmark videreføres. Dette vil sikre råvaretilgang til meieriene.

Finansieringsordning må styrkes for å imøtekomme løsdriftskravet. Alle har ikke mulighet å øke produksjonen. Hvis vi fremdeles mener at vi skal ha både små og store melkebruk i hele landet, er tiden absolutt inne for å vise at vi mener alvor. Løsdriftskrav kommer i 2034, men allerede i 2024 kommer det krav om kalvings bing.

Finnmark bondelag foreslår at omlegging til løsdrift prioriteres med tilskuddssats på 60%.

Finnmark Bondelag ber om at:

- 60 % investeringstilskudd til melkebruk for å imøtekomme løsdriftskravet, dette bør prioriteres.
- Beholde alle melkeprodusenter og melkekvote for å opprettholde næringsmiddelindustrien og aktive produksjonsmiljøer.
- Finnmark bondelag mener det må til en kraftig økning i driftstilskuddet på melk. Vi mener dette vil være et godt virkemiddel for å sikre lønnsomheten for alle, men spesielt vil det ha stor virkning for de små brukene. Det forventes økte investeringsmidler for overgang til løsdrift, og en god økning i driftstilskuddet vil være en sikkerhet for drifta også etter utbygging.
- Arealtilskudd på grovfor er viktig for landbruket i Finnmark, pga. klima har Finnmark behov for mer areal enn de aller fleste. Finnmarks bønder har hovedsakelig en slått.
- Tak på areal tilskudd ville være uheldig for Finnmarks landbruket.
- Øke RMP posten for å redusere klimaavtrykket.
- Øke distriktstilskuddet på melk, dette for å kompensere for større distriktskostnader som følge av færre melkebruk og lange avstander.
- Målprisøkning melk. Bondelaget må legge vekt på Tines råd om målprisøkning. Vi bør høre på TINE, men ta det som er mulig fra markedet. Ut ifra dagens situasjon forventer vi en større økning i målpris enn foregående år. Finnmark Bondelag mener kvotetak kan legges på 600 000, ved en eventuell endring av kvotetak.

Bondelaget må fremme samme tiltakspakke som i fjor for å få ned kvotepris og øke andelen eid kvote.

Tilskuddsordning Finnmark vil prioritere for å løfte økonomien i melkeproduksjonen (ku):

1. Driftstilskudd til melkeproduksjon
2. Pristilskudd til melk (forutsetter at dette er distriktstilskudd melk)
3. Tilskudd til små og mellomstore melkebruk
4. Distriktstilskudd for kjøtt

Hvor mange melkekyr bør få husdyrtilskudd før satsen settes til 0?

Svar: Satsen bør ikke settes til 0, men settes lavere og lavere. Som i dag.

Dagens ordning med husdyrtilskudd bør videreføres.

11 *Storfekjøtt/ ammeku*

Finnmark Bondelag har pr i dag liten produksjon med ammeku, men har et stort potensial til å få flere til å satse på ammeku. Det bør opprettes egne investerings virkemidler for å stimulere til etableringer. Driftstilskuddet må økes for å sikre lønnsomhet for ammeku produksjon. Grovfôr er for dyrt, mens beitesesongen er kort dette i sum gjør at det er mindre lønnsomt med ammeku i Finnmark enn ellers i Norge. Større ammeku produksjon vil kunne være avgjørende for drift av vår industri i Karasjok og øvrig kjøttproduksjon i fylket med hensyn på muligheter for slakt, videreforedling og verdiskaping innad i Finnmark.

Ammeku bør ikke prioriteres i kornområdene, men i distriktene der man ikke kan produseres korn. Kanaliseringspolitikken bør brukes aktivt.

Finnmark Bondelag ber om at:

- Driftstilskuddet settes til kr. 10 000,- pr dyr inntil 20 ammeku*
- Klimatilskudd på kr. 5 pr. kg på storfekjøtt av dyr med minst 50 % NRF. NRF er en kombinasjon ku som produserer både melk og kjøtt, og har lavt klimaavtrykk. Dette tiltaket vil styrke oppføring av kalver fra NRF besetninger, og stimulere til økt kombiproduksjon av melk og kjøtt for bedre klima.*

12 *Sau/lam*

Småfeholdet er viktig for å opprettholde næringsvirksomhet og bosetting i hele landet. Finnmark har gode produksjonsmuligheter for lammekjøtt, og kan vise til en beitekvalitet i verdensklasse. Derfor er det viktig å styrke økonomien og stimulere til bruk av utmarksbeite for å opprettholde småfenæringa i distriktene.

NIBIO har dokumentert at Nord-Norge har utmarksbeiter i verdensklasse, da ønsker vi en stimulering via økt utmarksbeitetilskudd slik at denne ressursen utnyttes. Finnmark er på mange måter som skapt for sauehold. Det er store og gode utmarksarealer, men det er også en utfordring med tap til rovdyr. Saueholdet er viktig også for å bidra til å holde volumet oppe på Norturas slakteri i Karasjok.

Inntektsnivået i denne næringa ligger lavt, og mange har ikke ressursgrunnlag for å ha større besetninger. Det er derfor ønskelig å stimulere til bedre økonomi også på de mindre brukene. Det må være et minimum antall bønder for å opprettholde infrastrukturen i landsdelen når det kommer til foredling, veterinær, servicepersonell osv., så det er viktig å ikke bare opprettholde produksjonen, men også antall bruk i distriktene. Det er derfor viktig å skape ny optimisme i næringa, og vise at det er akkurat her det skal satses, da vil investeringslysten øke også hos enkeltaktører.

Utmarksbeiting, som denne næringa baseres på, må prioriteres i dette oppgjøret. Vi har unike muligheter til å utnytte beiteressursene på en bærekraftig og effektiv måte via våre beitedyr. Finnmark Bondelag mener at det er viktig med klimavennlige og bærekraftige løsninger for formidling av våre produkter. Lokalt

produserte råvarer som foredles i lokale bedrifter bør distribueres lokalt. Det er en del av vårt klimabidrag. Dette vil være bærekraftig utnytting av naturressursene som også gir positive virkninger for lokalsamfunnene.

Finnmark Bondelag ber om at:

- *Innføre driftstilskudd pr. sau på kr. 1000,- Opp til 150 vinterfôret sau, og kr. 200 pr sau fra 151 sau og oppover.*
- *Distriktstilskuddet bør økes*
- *Utmarksbeitetilskuddet styrkes*
- *Arealtilskudd på grovfor er viktig for landbruket i Finnmark*
- *Tilskuddet til norsk ull økes med kr. 10 pr. kg.*
- *Grunntilskudd sau/ geit styrkes med kr. 1 pr. kg.*

13 Svin

Finnmark Bondelag har pr i dag ingen produsenter av gris, kun noen som har et par sommer gris. Det bør opprettes egne investerings virkemidler for å stimulere til etableringer. Distriktstilskuddet må økes for å sikre lønnsomhet for griseproduksjon. Oppstart av noen griseprodusenter vil kunne være avgjørende for drift av vår industri i Karasjok og øvrig kjøttproduksjon i fylket med hensyn på muligheter for slakt, videreforedling og verdiskaping innad i Finnmark.

Finnmark Bondelag ber om at:

- o *Investeringstilskudd med inntil 60 % for nyetableringer*
- o *Distriktstilskuddet for gris økes ytterligere med kr. 1 pr kg for Troms og Finnmark*

14 Fjørfe

Det er noe produksjon av egg i Finnmark, opp mot 12 000 høns. Og utgjør 1,5% av landbruksproduksjonen i Finnmark. Trenden er at det stadig omsettes mindre egg fra miljøinnredning, og i dagligvaremarkedet finnes knapt slike egg nå. Omsetningen av økologiske egg har også det siste året fortsatt å øke noe. Forbruk av egg forventes også framover å øke noe mer enn befolkningsveksten. Egg markedet preges stadig av overproduksjon og etableringsvilje, og det er lite rom for nyetableringer.

Finnmark Bondelag ber om at:

- *Investeringsvirkemidler som prioriterer klima og oppvarming*
- *Økt fraktutjevning*

15 Korn/kraftfôr

Det er viktig at vi styrker produksjonen av norsk korn til mat og kraftfôr. Inntektene må økes, men økte inntekter på korn må ikke resultere i økte kraftfôrpriser. Det er viktig å styrke kornøkonomien på små- og mellomstore bruk for å øke andelen av korn og kraftfôr produsert i Norge. Kornområder må forbeholdes til kornproduksjon.

16 Andre produksjoner

17 Annet:

Fraktordninger er ett av de viktigste virkemidlene for å sikre ett landbruk over hele landet, og likeverdige konkurranseforhold mellom distrikts jordbruket og bønder i sentrale områder. Disse ordningene har over mange år vært underfinansiert. Det er betydelige forskjeller i netto kraftfôrpris mellom regioner i Norge. Dersom husdyrprodusentene i distriktene over tid opplever høyere kostnader sammenliknet med bønder i de mer sentrale områdene, vil det ytterligere svekke distrikts jordbruket. Resultatet blir at produksjonen sentraliseres. Kostnadene ved frakt av både råvarer og ferdig kraftfôr må utjevnes slik at husdyrprodusentene har tilgang på kraftfôr til like vilkår i alle deler av landet.

En styrking av de ordningene både på frakt av kraftfôr og slaktedyr vil være ett viktig virkemiddel for å opprettholde ett landbruk over hele landet.

Seminutjanningsmidler må styrkes med 25 mill. kr. Det er viktig for å opprettholde lik pris på inseminering i hele landet. I Nordland, Troms og Finnmark særlig viktig ellers vil prisen for inseminering øke opp mot kr. 500,- per inseminering i disse områdene.

Områder med seminutjanning (lange reiser) er også områder der veterinærer inseminering er et viktig næringsgrunnlag for å opprettholde veterinærpraksisen i kombinasjon med sykdomspraksis.

Finnmark bondelag mener at det bør tilstrebes lik avregningspris på kjøtt i hele landet. Lavere utbetalingspris i Nord Norge har en historikk som har vært diskutert over mange år. Denne diskusjonen har igjen tatt seg opp her i nord, og vi ser at det er vanskelig å få ro rundt dette før utbetalingsprisen er lik over hele landet. Vi registrere også at slakteriene sliter med lønnsomheten i Nord Norge, og dette er en belastning for Finnmarks bonden.

Det bør etableres ny tilskuddsordning for drift av slakterier i distriktene. Med dagens verdens situasjon, er dette spesielt viktig for å sikre beredskap og selvforsyning i hele landet.

Finnmark Bondelag mener at forslaget om endringer i kvoteordningen for melk som styret i Norges Bondelag har vedtatt er godt gjennomarbeidet og i tråd med målet om økt andel eid kvote og reduksjon av kvoteprisene. Det viktigste med kvoteordningen må være å ivareta den aktive melkeprodusenten og ikke favorisere den passive kvoteeier.

10 års begrensning for hvor lenge kvote kan leies ut/legges sovende bør være lang nok tid til å bestemme seg for å selge eller starte opp produksjonen selv.

Når det gjelder samdrifter, er det fornuftig at det legges opp til gjeninnføring av eget regelverk for å unngå at eksisterende samdrifter må oppløses pga. utleiebegrensningen på 10 år. For å unngå fiktive samdrifter vil det være rett med avstandskrav og krav om eierandel i samdrifta. Hvis f.eks. avstandskravet settes til 10 km, vil det ikke være mulig å starte opp med samdrifter mange plasser i Finnmark. De fleste plassene i vårt område er det langt mellom gårdene. Det bør være mulighet for dispensasjon fra avstandskravet.

Rovviltforliket må følges opp. Når en bestand ligger over bestandsmålet, skal den forvaltes i tråd med det bestandsmålet som til enhver tid er vedtatt av Stortinget. Bestandsmål skal defineres som både minimums- og maksimumsmål. Ved skade skal det gis raske og effektive fellingstillatelser med lengre varighet utenfor rovdyrsoner.

Bestand av ørn, både kongeørn og havørn må følges opp, og bestandsmål må settes for å forvalte den på lik linje med andre rovdyr.

Finnmark Bondelag forslår å innføre bestandsmål og lettelser i vilkår for skadefelling av kongeørn. Det bør gjennomføres forskning og dokumentasjon for skader forvoldt av havørn.

Finnmark Bondelag gav også innspill til Fylkeskommunen og Sametinget angående jordbruksforhandlinger. Og hadde et innspills møte med Sametinget.

Ledermøte 2022

Ledermøte 2022 Finnmark bondelag ble avholdt 10. og 11. november i Lakselv. Vi hadde to innholdsrike dager med aktuelle saker fra Norges Bondelag, diskusjoner rundt forvaltningsplan for rovvilt, høring Gryttenutvalget, jobben som gjøres med gjennomgang av kvoteordninga for melk, veterinærsituasjonen, og mye mer.

Egil Hoen fra AU og Finn Erlend Ødegård var med oss fra Norges Bondelag. John Erik Johansen fra styret i NB var med på teams. Vi organisert arbeidsgrupper om kom med innspill til ilke rovvilt spørsmål, det var stort engasjement om dette temaet. Vi fikk også tid til et besøk på Juga mikrobryggeri, der de brenner for lokalt øl og lokalprodusert mat!

Sammen har vi tatt vare på det norske landbruket i over 60 år

Som medlem av Norges Bondelag får du:

- minst 20 % på alle private skadeforsikringer
- 20–40 % rabatt på landbruksforsikringer
- god pris på pensjonsordninger
- tilgang på Norges Bondelags Cyberforsikring

Ring Gjensidige på **915 03100** eller les mer på gjensidige.no/bondelaget

